

Ilupõõsad vajavad hoolt. Vali lõikusaeg õitsemise järgi

LIINA OJA
maastikuarhitekt ja aednik, www.hot.ee/liinaoja

Tihti arvatakse, et ainus puude ja põõsaste lõikamise aeg on varakevad.

Lehtpõõsad on lühiealised ja vananevad kiiremini, vajades regulaarset noorendamist. Suvehaljaste lehtpõõsaste oskuslik lõikamine suurendab lehestiku lopsakust, õiterohkust, annab noori värvikaid võrseid ning lükkab põõsaste vananemist edasi. Istutusjärgne lõikus ergutab põõsaid harunema maapinna lähedalt ja tagab kompaktsema võra.

Kõige mugavam on võra kujundavat ja hooldavat lõikust teha kevadel. Lõikustöid ei tohi teha alla -5°C külmaga, kui oksad on liiga rabad. Tugeva kevadise mahla jooksuga liike, nt pajud ja aktiniidiad, tuleks lõigata suvel. Liigist olenemata on sobimatu lõikusaeg pungade puhkemisest lehtede täiskasvamiseni.

Lõigata tuleb sõltuvalt sellest, milline on põõsa kasv (puukujuline või mitmeha-

ruline), õitsemise aeg ja õite asukoht võrsel (õied lehekaides, võrsetipus või aastaste võrsete külgevõrsetel).

Puukujulise võraga kasvatatavad põõsad (nt viirpuud, aedhortensia) vajavad noorena võra õiget kujunduslõikust. Põõsad, millel täiskasvanuna toimub vaid põhi- ja külgokste pikenemine (nt põõsajad vahttrad, h. sireli tüvivormid, euroopa kikkapuu), vajavad minimaalset hoolduslõikust.

Kui soovime näha põõsaste õieilu, tuleb õige lõikamisaaja leidmiseks uurida, kas õied tekivad eelmise või sama aasta võrsele. Sama aasta võrselt õitsejad näitavad õisi üldjuhul suve teisel poolel. Kevadised õitsejad aga vajavad õitsemiseks mitmeaastaste okste olemasolu.

Põõsaid noorendatakse alati varakevadel. Suvehaljaste lehtpõõsaste noorenduslõikus on vajalik, kui põõsal tekivad vananemise tundemärgid või õied jäävad järjest väiksemaks. Peab teadma, millist koht-

”**Liigist olenemata on sobimatu lõikusaeg pungade puhkemisest lehtede täiskasvamiseni.**

lemist konkreetne liik talub. Näiteks harilikku sirelit saab rohke juurevõsude tekke tõttu muretult noorendada madalat tüügast jätmata, kuid noorendades ungari sirelit, mis juurevõsu ei aja, tuleb kindlasti 20 cm oksajupp alles jätta. Sage viga on aga liiga kõrgete tüügaste jätmine ka neil liikidel, mis seda tingimata ei vaja.

Taime tervise seisukohalt on kõige tähtsam lõigata oksid õigest kohast, võimalikult väikese lõikepinnaga ja vältides

oksatüügaste teket, mis ei lase lõikehaaval paraneda. Vigased ja kuivad oksad tuleb välja lõigata kohe neid märgates.

Lõikus säilitab ja noorendab. Kujunduslõikuse korral püütakse liigile iseloomulikku võra säilitada või parandada kasvuvigu. Kujunduslõikusega alustatakse taime noores eas.

Harvenduslõikust (hoolduslõikust) tehakse põõsaste ülejäänud elu jooksul. Pidevalt eemaldatakse võrast haiged, kuivanud, murdunud ning segavad oksad. Harvenduslõikust vajavad peamiselt kaua hooldamata põõsad (kuivanud oksad ja tihe võra).

Vormilõikuse eesmärk on taimede kunstliku kuju andmine ja regulaarselt pügades selle säilitamine.

Noorenduslõikus tehakse põõsastel kas kõigi okste mahalõikamise teel või järgukaupa 3–5 aasta vältel. Pärast tugevat lõikust ilmuvad uued lopsakad kännu- või juurevõsud, mis asendavad peagi endisi oksid.